

Intervju: Pedi Ešdaun, visoki predsjednik u BiH: “Plašim se da nam se ne zalupe vrata ka NATO-u i Evropi”

*Izuzetno sam zabrinut, jer ukoliko ne ubrzamo sadašnji tempo reformi, bojim se da nećemo uspjeti * Optimističan sam kada je u pitanju daljnja provedba odluke o uređenju grada Mostara * Spor oko struje za «Aluminij» je pokušaj manipulacije u političke svrhe*

Visoki predstavnik međunarodne zajednice u BiH Pedi Ešdaun u intervjuu za «Jutarnje novine» izrazio je duboku zabrinutost zbog nedopustivog zastoja u reformama na samom početku ove godine.

Paddy Ashdown: Apsolutno nisam zadovoljan sa sadašnjom situacijom. Sada sam čak izuzetno zabrinut. U toku 2003. godine imali smo zaista odličan napredak u oblasti reformi i to je bila izuzetna godina. Međutim, sada je sasvim jasno da su stvari katastrofalno usporene i ukoliko ne ubrzamo ovaj tempo reformi, bojim se da nećemo uspjeti. Dakle, kada govorimo o svakoj oblasti u kojoj smo započeli reforme, ti procesi su sada zapeli u blatu.

Jutarnje novine: Da li ste domaćim zvaničnicima saopštili takve činjenice?

Paddy Ashdown: Ja ću nakon ovog razgovora (petak) imati sastanak sa trojicom premijera i poručit ću im da doživljavamo neuspjeh. Dakle, ukoliko ne ubrzamo ovaj proces i reforme, ukoliko ne ubrzamo tempo, ona vrata koja smo u 2003. godini za BiH otvorili na putu ka NATO-u i Evropi, zatvorit će nam se treskom pred našim licem, pred nama.

UPOZORENJE PREMIJERIMA

Jutarnje novine: Gospodine Ešdaun, presjekli ste Gordijev čvor u slučaju ustroja Mostara. Međutim, da li će biti teško tu odluku provesti u djelo, odnosno da li očekujete da će uskoro zaživjeti onakav Mostar kakvog ste ga Vi vidjeli?

Paddy Ashdown: Nije ništa novo u činjenici da stranke, kao što su HDZ i SDA, neće biti previše zadovoljne, odnosno, presretne sa nekim rješenjima koja su data. Mislim da će tim rješenjima biti sretnije neke multietničke stranke. Međutim, u toku nekih privatnih razgovora koje sam vodio s njima, oni su bili konstruktivni i imali su, također, neke vrlo korisne i interesantne komentare i sugestije i neke od njih su uticale da se pojedine stvari u zakonima izmijene. Situacija je, dakle, sasvim jasna, odnosno, mi imamo jasan stav, vezano za one stavove sa kojima se oni ne slažu. Međutim čak i kad je bilo neslaganja, razgovori koje smo vodili s njima na temu Mostara su se odvijali u jednoj prijateljskoj atmosferi, uz međusobno uvažavanje. U toku tih razgovora, oni su, također, jasno rekli, da ukoliko se nađemo nađu u situaciji u kojoj ću ja nametnuti odluku, da će oni svakako izraziti svoje neslaganje i protivljenje takvom rješenju, a da će nakon toga vidjeti kakav će stav zauzeti njihove stranke, dakle, da li će odlučiti da opstruiraju implementaciju ili ne.

ČVRSTE INDIKACIJE

Jutarnje novine: Da li onda očekujete opstrukcije od strane HDZ i SDA, s obzirom na činjenice koje ste iznijeli i na nezadovoljstvo Vašom odlukom koje su već iskazale HDZ i SDA?

Paddy Ashdown: Iako te stranke nisu donijele odluku o tome kako će se ponašati u odnosu na ono što stoji u odluci visokog predstavnika, ja sam dobio neke poprilično čvrste indikacije da, iako se ne slažu sa nekim stvarima u toj odluci, ipak, žele da urade ono je u interesu za sve. Mislim da je takav njihov stav potvrđen i putem nekih izjava koje je u javnosti

dala gospođa Seada Palavrić i da je dobra stvar da nisu odmah dali svoj zvaničan stav, nego su uzeli za sebe određeni vremenski period da malo razmotre odluku.

Dakle, konkretan odgovor na vaše pitanje da li očekujem opstrukcije jeste da ih ne očekujem. Poprilično sam optimističan kada je u pitanju dalja provedba ove odluke, jer mislim da će svi zauzeti konstruktivan stav u odnosu na odluku i to je, upravo, ona osnova sa koje namjeravamo voditi dalji dijalog. Naravno, ukoliko to ne bude slučaj, moraću onda razmotriti šta bih sa svoje strane trebao poduzeti. Međutim, ne očekujem takav razvoj situacije, niti bih želio da se nađem u takvoj situaciji kada ću morati razmotriti mjere. Ipak, u ovom smislu smatram da nije bitno kakav će biti stav nacionalnih stranaka i da je, u ovom slučaju, daleko značajnije da li će stranke u cjelini biti u stanju da kontrolišu djelovanje svojih predstavnika na lokalnom nivou.

DVIJE STRANE MEDALJE

Jutarnje novine: Ponovo se pojavljuje problem Aluminija. Stranka za BiH je upozorila na zakulisne radnje, tvrdeći da je nakon sjednice Vlade FBiH u Mostaru održan sastanak premijera, nekih predstavnika međunarodne zajednice i direktora Aluminija, čiji je cilj bio pritisak da se toj mostarskoj kompaniji obezbijedi struja po netržišnim cijenama. S druge strane, direktor EPBiH Enver Kreso tvrdi da mu je iz međunarodne zajednice zapriječeno da će biti smijenjen upravo zbog Aluminija. Vaš komentar?

Paddy Ashdown: U pitanju je zaista izuzetno kompleksna stvar. I mislim da je ona pogrešno prikazana, i od jedne i od druge strane te da je to učinjeno i u određene političke svrhe. Ja sam nedavno gostovao na jednoj hrvatskoj tv stanici, gdje su oni prezentirali stajalište koje je bilo u potpunosti drugačije od ovoga što ste vi iznijeli. Naime, tamo je rečeno da dospodin Kreso ignoriše moju odluku, zbog toga što nije osigurano snabdijevanje električne energije za Aluminij.

Dakle, postoje dvije strane medalje, da tako kažem, kada je u pitanju ovaj izuzetno kompleksan problem. Ni na jednoj ni na drugoj strani stvari nisu isključivo crno-bijele. Imate tu raznoraznih nijansi sive boje. Međutim, oni nastoje ovo pitanje izmanipulirati u političke svrhe, zapravo računaju na to da je stvar izuzetno kompleksna i da veliki broj ljudi, zapravo, ne razumije o čemu se radi. Suština je u ovome, ja sam odluku donio, odnosno, proglasio je, a tu odluku treba na odgovarajući način impementirati. Ukoliko to ne bude učinjeno, ja ću morati poduzeti mjere. Dakle, neko rješenje ovdje još uvijek nije pronađeno, ali očekujem da će uskoro to biti učinjeno. Kako ću ja dalje reagirati, biti će odlučeno onda kada budu pojašnjeni svi aspekti ovog pitanja.

Zelengora nije iračka pustinja

Jutarnje novine: Irački diktator Saddam Husein je uhapšen «ekspresno». Međutim, najveći ratni zločinci Radovan Karadžić i Ratko Mladić se i dalje smiju svakodnevnim porukama svjetskih zvaničnika da će biti uhapšeni. Otkud tolika nemoć ili u krajnjem inertnost međunarodne zajednice da ih uhapsi?

Paddy Ashdown: Prije svega, Zelengora nije iračka pustinja. Na Zelengori se možda malo lakše sakriti.

Jutarnje novine: Ali ni osam godina nisu isto što i osam mjeseci koliko je trebalo da se uhapsi Saddam Husein?

Paddy Ashdown: Prije 30 godina u Belfastu se desila eksplozija bombe u kojoj je dosta ljudi ubijeno. Ni poslije 30 godina nisu uhvatili osobu koja je to napravila iako u Belfastu mi kontrolišemo svaki centimetar. Dakle, ovo nije jednostavan posao, ali mora biti urađen. Mogu vam reći da je međunarodna zajednica zaista sve odlučnija da ove ljude privede pravdi i mislim da je ovakva situacija sramota za međunarodnu zajednicu. Međutim, reći ću vam na kome je ta mrlja. Mislimo da je mrlja, prije svega, na organima vlasti Republike Srpske,

koji ništa ne poduzimaju, odnosno, koji nisu učinili ništa efikasno kako bi zaista osigurali da ove osobe budu uhapšene. Ukoliko pažljivo budete pratili situaciju, vidjet ćete da će se oni koji su odgovorni za takvo stanje morati, također, suočiti sa posljedicama. Mislim da smo i u toku prošle godine, ipak, uspjeli da napravimo pomak kada su donešene odluke za blokiranje računa u bankama, zamrzavanje dobara, odnosno, imovine i zabranu izdavanja viza. Zaista mislim da je to bio pomak naprijed.

Rano je kazati da li ću biti zadnji visoki predstavnik

Jutarnje novine: Mnogi BiH političari su potvrdili da je dobro što je visokom predstavniku produžen mandat, upravo zbog bojazni da još nije pravi trenutak da oni preuzmu sudbinu ove zemlje u svoje ruke. Da li nakon činjenica koje ste saopštili vjerujete da ćete Vi biti poslednji visoki predstavnik međunarodne zajednice u BiH?

Paddy Ashdown: Ukoliko bih mogao biti poslednji visoki predstavnik za BiH, smatrao bih to uspjehom. Međutim, još uvijek je prerano da kažem da li ću biti posljednji visoki predstavnik ili ne, ali mislim da bismo do polovine ove godine mogli znati kako će biti stanje. Međutim, još jednom ću ponoviti, ukoliko u prvim mjesecima ove godine ne ubrzamo reforme, odnosno, ukoliko nešto brzo ne učinimo po pitanju vrlo velikih kašnjenja koja su već napravljena, BiH neće moći ući u evropske integracije. To znači da nećemo moći ni određene nadležnosti prenijeti na organe vlasti BiH i mislim da postoji stvarna opasnost da zaista ne uspijemo.